

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectionarius de tempore - Cod. Aug. perg. 13

[Reichenau ?], [13. Jh.]

Dominica I. mensis Septembris. Incipit prologus beati Ieronimi presbyteri in librum Iob. lectio I. Incipit liber Iob [= Iob 1,1-10,3]. Dominica II. mensis Septembris [= Iob 11,1-19,14. 20,1-29]. ...

[urn:nbn:de:bsz:31-41548](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-41548)

net indie necessitatis. Amicus si pman
serit. fixus erit tibi quasi coequalis.
q̄ indomesticis tuis fiducialit̄ agit.
Si humiliauerit se contra te. q̄ a facie
tua absconderit se. unanime habe
bis amicitia bonam. Ab inimicis tuis
separare. q̄ ab inimicis tuis
attende. Amicus fidelis p̄tectio for
tis. qui autē inuenit illum. inue
nit thesaurum. Amico fideli nulla
est comparatio. q̄ non est digna
ponderatio auri q̄ argenti contra
bonitatem fidi illius. Amicus fide
lis. medicamentum uite q̄ immortali
tatis. **DOM. I. MENSIS SEPT.**

**Incipit p̄logus beati Ieronimi
p̄bri in librum Iob. l. 1.**

COGOR p̄ singulos
scripture diuine lib̄s
aduersarioꝝ responde
re maledictis. qui interpretationem
meā reprehensione septuaginta inter
p̄tum criminant. quasi non q̄ apud
gr̄cos aquila. simachus. q̄ theodoti
on. uel uerbū ē uerbo. uel sensum
ē sensu. uel ex utroq; cōmixtum q̄
medie temperatū genus translatio
nis exp̄sserunt. q̄ oīa ueteris testa
menti uolumina origenis obel̄is asse
ricisq; distinxerunt. quos uel addi
tos uel theodotione sumptos. trans
lationi antiquę inseruit. p̄bans de
fuisse quod additum ē. Discant ḡ

obtractatores mei. recipere intoto
quod impartib; suscepunt. aut in
terp̄tationē meā cū asteriscis suis
radere. Neq; enim fieri potest. ut
quos plura int̄misisse susceperunt.
non eosdem etiā in quib; dā extrasse
fateant. p̄cipue in Iob. Cui si ea que
sub asteriscis addita sunt. subtraxe
ris. pars maxima detruncabitur.
q̄ hoc dum taxat apud grecos.
Ceterum apud latinos. ante eam
translationē quā sub asteriscis q̄
obel̄is nup̄ edidimus. septingenti
ferme aut octingenti uersus sunt.
ut decurtat̄ q̄ laceratus corrosusq;
liber feditatem sui publice legen
tibus p̄beat. Hęc autē translatio
nullū de ueterib; sequitur imp̄tē.
s; ex ipso hebraico arabicoq; sermo
ne q̄ int̄dum syro. nunc uerba nē
sensus. nunc simul utraq; resonabit.
Obliquus enī etiā apud hebreos tot
liber fertur q̄ lubricus. q̄ qd̄ grece
rēthores uocant. **EXH. A. T. I. C.**
MENS. OS. dumq; aliud loquit̄. ali
ud agit. aut si uelis anguillam aut
murenulam strictis tenere manibus.
quanto fortius presseris. tanto ciei
elabitur. Memini me obintelligen
tiam huius uoluminis. Iudeum quen
dam p̄ceptorem. qui apud hebreos
p̄mus haberi putabat. n̄ paruis re
demisse nūmis. cui doctrina an ali

quod profecerim nescio: hoc unum scio
non potuisse me interpretari: nisi quod
ante intellexeram. A principio itaque
uoluminus usque ad uerba iob: apud
hebreos psalms oratio est. Porro a uerbis
iob. inquit; ait p̄cat dies. in qua nat̄
sum. q̄ n̄q̄ in qua dictum est. c̄ceptus
est homo. usque ad eum locum. ubi
ante finē uoluminus scriptum est.
idcirco ipse me reprehendo. q̄ ago
penitentiam in fauilla q̄ cinere exa
metri uersus sunt. dactilo sponde
oq; currentes. q̄ p̄pter linguarū idio
ma recipientes q̄ alios pedes. non
earundē sillabarū. sed eorundē
temporū. Interdum quoque rit̄mus
ipse. dulcis q̄ tinnulus fertur. nu
merus lege resolutus. qd̄ metrici
magis quam simplex lector intelli
gunt. A supra dicto autē uersu usque
ad finem libri. paruū coma quod
remanet. psalms oratione contextit.
Quod sic uideatur incredulum.
metra scilicet eē apud hebreos.
q̄ in more n̄i flacci greciq; pin
dari. q̄ alchēi. q̄ sapho. uel psalte
riū uel lamentationes ieremie. ut
om̄ia ferme scripturarū cantica rep̄
hendi. legat philonem. iosephū.
origenem. cesariensem eusebium.
q̄ eorū testimonio. me uerū dicere
comprobabit. Audiant qua p̄pter
canes mei. idcirco me in hoc uo

lumine laborasse. non ut interpreta
tionē antiquā reprehenderem. sed ut
ea que nulla aut obscura sunt aut
omissa. aut certe scriptorum uitio de
prauata manifestiora. n̄a interpretati
one fierent. qui q̄ hebreū sermo
nem ex parte didicim. q̄ in latino
penē ab ipsis incunabulis. in gra
maticos q̄ rethores q̄ philosophos
detracti sumus. Quod si apud gre
cos. post septuaginta editionem.
iam xp̄i euangelio coruscante. ui
deus. aquila. q̄ sumachus. ac theodo
tion iudaizantes. heretici sunt re
cepti. qui multa mysteria saluato
ris subdola interpretatione celarunt.
q̄ tam in ^{exaplois.} h̄ A N A O I E habentur
apud ecclesas. q̄ explanant ab eccle
sticis uiris. quanto magis ego xp̄i
anus. de parentibus xp̄ianus natus.
q̄ uexillū crucis in mea fronte por
tans. cui studiū fuit. omissa repe
tere. de prauata corrigere. q̄ sacra
menta eccle pure ac fidei aperte
sermone. uel a fastidiosis uel ama
lignis lectoribus. non debeo repbari.
Habent qui uolunt ueteres libros.
uel in membranis purpureis. auro ar
gento q̄ descriptos. uel uncialibus.
ut uulgo aiunt. litteris onera ma
gis exarata quam codices. dum in
mibi meisq; p̄mittant pauperes habe
re scedulas. q̄ non tam pulchros

habere codices quā emendatos. Vtraq;
editio. q̄ septuaginta iuxta grecos.
q̄ mea iuxta hebreos in latinū. meo
labore translata est. ligat unq̄sq;
qd̄ uult. q̄ studiosū me magis quā
maluolū p̄bet. **Explicit prologus.**

Iniepit liber iob. lect. 1.

QUERAT INTER
ra hus. nomine iob.
Et erat uir ille simplex
q̄ rectus ac timens d̄m. q̄ recedens
a malo. Natiq; sunt ei septem filii.
q̄ tres filie. Et fuit possessio eius
septē milia ouium. q̄ tria milia came
lorū. quingenta quoq; iuga boum.
q̄ quingente asine. ac familia mul
ta nimis. Eratq; uir ille magnus.

Enter om̄s orientales. .ii.
Et uocabant filii eius. q̄ facie
bant conuiuū p̄ domos. unusq̄sq;
indie suo. Et mittentes. uocabant
tres sorores suas. ut comederent q̄
biberent cum eis. Cumq; in orbē tran
sissent dies conuiuū. mittebat ad eū
iob. q̄ sacrificabat illos. Consurgen
sque diluculo. offerebat holocausta p̄
singulos. Dicebat enim. Ne forte
peccauerint filii mei. q̄ benedixe
runt d̄no in cordibus suis. Sic faci
ebat iob cunctis dieb; .iii.

Quadam die eū uenissent fi
lii d̄i. ut assiderent coram d̄no. at
fuit int̄ eos etiam sathan. Cui di

xit d̄ns. Vnde uenit. Qui respon
dens ait. Circūuī tram. q̄ pambu
laui eam. Dixitq; d̄ns ad eum. Nun
quid considerasti seruū meū iob.
quod non sit ei similis int̄ra. ho
mo simplex q̄ rectus q̄ timens
d̄m. ac recedens a malo. Cui respo
dens sathan ait. Nunquid frustra
iob timet d̄m. Nonne tu uallasti
eū. ac domū eius uniuersaq; sub
stantiā p̄ circuitum. opibusq; ma
nuū eius benedixisti. q̄ possessio
eius creuit int̄ terra. Sed extende
paululū manū tuā. q̄ tange eun
cta que possidet. nisi in faciem
benedixerit tibi. Dixit ergo d̄ns
ad sathan. Ecce uniuersa que ha
bet in manu tua sunt. tantū meū

Ene extendas manū tuam.
gressus est sathan. .iiii.
a facie d̄ni. Cū autē quadam die
filii q̄ filie eius. comederent q̄
biberent uinū in domo fr̄is sui
p̄mo geniti. nuntius uenit qui
adiob qui dicere. T. Boues arabat
q̄ asine pascebantur iuxta eos. q̄
irruerunt sabei. tuleruntq; om̄a.
q̄ pueros percusserunt gladio. q̄
euaui ego solus ut nuntiare tibi.
Cūq; adhuc ille loqueret. uenit
alter q̄ dixit. Ignis descendit celo.
q̄ tactas oues puerosq; consumpsit.
q̄ effugi ego solus ut nuntiare t.

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible due to fading and angle.]

Adhuc illo loquente: V
uenit alius q̄ dixit. Chaldei
fecerunt tres turmas. q̄ inuaserunt
camelos. q̄ tulerunt eos. nec n̄ q̄
pueros percussit gladio. q̄ ego fugi
solus. ut nuntiarem tibi. Adhuc lo
quebatur ille. q̄ ecce alius intrauit.
q̄ dixit. Fuius tuus q̄ filiar; uescen
tibus q̄ bibentib; unū in domo
fr̄is sui p̄mogeniti. repente uentus
uehemens irruit a regione deser
ti. q̄ concussit quatuor angulos
dom̄. Que cecidit corruens oppres
sit liberos tuos q̄ mortui sunt. q̄
effugi ego solus ut nuntiarem t̄.
Tunc surrexit iob q̄ scidit tunicā
suā. q̄ tonsō capite corruens inter
ram. adorauit q̄ dixit. Nudus egres
sus sū de utero matris mee. q̄ nudus
reuertar illuc. Dñs dedit dñs abstu
lit. sicut dño placuit ita factum
ē. sit nom̄ dñi benedictū. In om̄ib;
his non peccauit iob labiis suis.
neq; stultum quid contra deum

VI
Flocutus est.
actum ē. eū quadā die ue
nissent filii dñi. q̄ starent coram do
mino. uenisset quoq; sathan int̄ eos.
q̄ staret in conspectu ei. ut diceret
dñs ad sathan. Unde uenis. Qui
respondens ait. Circuiui terram. q̄
pambulauī eā. Et dixit dñs ad sa
than. Nunquid considerasti seruū

meū iob. quod non sit ei similis int̄ra.
uir simplex q̄ rectus q̄ timentis dñm.
ac recedens a malo. q̄ adhuc retinens
innocentiā. Tu autē comouisti me
aduersum eum. ut affligerē eū fru
stra. Cui respondens sathan ait. Pe
lem ppelle. q̄ cuncta que habet ho
mo dabit p̄ anima sua. Alioquin
mitten manū tuā. q̄ tange os eius q̄
carnē. q̄ tunc uidebis quod
in facie benedixerit tibi. Dixit er
go dñs ad sathan. Ecce in manu tua
est. ueruntam̄ animā illi serua.

VII
Egressus sathan a facie
dñi. percussit iob ulcere pes
simo. a planta pedis usq; ad uerticē.
Qui testa saniem radebat. sedens
in sterquilino. Dixit autē illi
uxor sua. Adhuc tu p̄manes in
simplicitate tua. Benedic dño.
q̄ morere. Qui ait ad illam. Quasi
una de stultis mulierib; locuta es.
Si bona suscepimus de manu dñi.
quare mala n̄ suscipiam. In om̄ib;
his non peccauit iob labiis suis.

VIII
Igitur audientes tres amici iob. om
ne malū qd̄ accidisset ei. uenerunt
singuli de loco suo. elifā theman
ites. q̄ baldath sutes. q̄ sophar
nathathites. Condisperant enim.
ut parit̄ uenientes. uisitarent eū
q̄ consolarent. Cumq; eleua
sent p̄cul oculos suos n̄ cognouerunt

eum / q̄ exclamantes plorauerunt / scilicet
suisq; uertibus; sparserunt puluerē sup
caput suū in celi / q̄ sederunt cum eo
intra septem dieb; q̄ septē noctib;
q̄ nemo loquebatur ei uerbū. Vide
bant enim dolore ēē uehementem.

PLECTIO PRIMA.
OST hec aperuit iob os
suū / q̄ maledixit diei suo / q̄ locutus
est. Fiat di — es in qua natus
sum / q̄ nox in qua dictum ē concep
tus est homo. Dies ille uertatur in
tenebra; / non requirat eum d̄s desu
per / q̄ non sit in recordatione / q̄
n̄ illustretur lumine. Obscurent
eum tenebre; / q̄ umbre; mortis. Oc
cupet eum caligo / q̄ inuoluat ama
ritudine. • Noctē illam tenebrois
turbo possideat / non computet in
dieb; anni / nec numeret in m̄sib;
Sit nox illa solitaria / nec laude dig
na. Maledicant illi qui maledicant
diei / qui parati sunt suscitare leui
athan. Obtenebrent stelle caligine
eius. Expectet lucem q̄ non uide
at / nec ortum surgentis aurore;
quia non conclusit ostia uentis q̄
portauit me / nec abstulit mala

Quare n̄ inuulua mortuus
sum / egressus exiit / non statim
perii. Quare exceptus
genibus? Cur lactatus uberibus?

Hinc enim dormiens filarem / q̄ som
no meo requeſcere cū regib; q̄ con
silib; terre; qui edificant sibi soli
tudines / aut cum principib; qui
possident aurum / q̄ replent domos
suas argento / aut sicut abortiuum
absconditū / non subsistere; / uel qui
concepti non uidentur lucem. Ibi
impū cessauerunt a tumultu / q̄ ibi
requeuerunt fessi robore; / q̄ quon
dam uicti pariter sine molestia n̄
audierunt uocem exactoris. Paruus
q̄ magnus ibi sunt / q̄ seruus liber
a d̄no suo. Quare data est misero
lux / q̄ uita his qui in amaritudine
anime; sunt / qui expectant mortē
q̄ non uenit / quasi effodientes the
saurum / gaudentq; uehementer
cū inuenerunt sepulchrū / uero cui
abscondita est uia / q̄ circū dedit

Aeum d̄s tenebris? . III.
ante quā comeda suspuro /
q̄ quasi mundantis aque; sic rugit
m̄s / quia tumor quem timebam
euenit mihi / q̄ qd̄ uerebar accidit.
Nonne dissimulaui? Nonne silui?
Nonne quieui? Et uenit sup me
indignatio. Respondens autem
eufaz themanites dixit. Si cepim
loqui tibi / forsitan moleste acci
pies. Sed c̄ceptum sermonē tene
re quis possit? Ecce docuisti mul
tos / q̄ manus lassas robotasti.

Vacillantes confirmauerunt sermones
tui. et genua tremantia confortasti. Ne
autem uenit super te plaga et defecisti.
tetigit te et conturbatus es. Vbi est
timor tuus. et fortitudo tua. patien
tia tua. et perfectio uiarum tuarum. Re
cordare obsecro te. quis unquam in
nocens perit. aut quando recti de
leti sunt. Quin potius uidi eos qui
operantur iniquitatem. et seminant
dolores. et metunt eos. flante domino
pisse. et spiritu uere eius esse consumptos.
Rugitus leonum et uox leone. et den
tes catulorum leonum contrita sunt. Tygri
perit. eo quod non haberet predam.
et catuli leonum dissipati sunt.

LECTIO PRIMA.
LXII Elia themanites

adiob. Adhuc dictum est uerbum abscō
ditum. et quasi furtive suscepit au
ris mea uenam susurrum eius. In horro
re uisionis nocturne. quando solet so
por occupare homines. pauor tenuit
me et tremor. et omnia ossa mea
perturbata sunt. Et cum spiritu me presente
transiret. inhorruerunt puli carnis
meae. Stetit quidam eorum non agno
scebam uultum. imago coram oculis
meis. et uocem quasi aure lenis au
diui. Huiusmodi homo dei comparatio
ne iustificabitur. aut factori suo pu
rior erit uir. Ecce qui seruiunt ei
non sunt stabiles. et in angelis suis

repperit prauitatem. quantomagis huius
qui habitant domos iuteas. qui ter
renum habent fundamentum. consumuntur
uelud a tinea. de mane usque ad uesperam
succidentur. Et quia nullus in
telligit. in eternum bibunt. Qui autem
reliqui fuerint auferentur ex eis. mori
entur. et non in sapientia.

Voca si est qui tibi respon
deat. et ad aliquem sanctorum conuertere.
Vere stultum interficit iracundia. et
paruulum occidit inuidia. Ego uidi
stultum firma radice. et maledixi
pulchritudini eius statim. Longe
fient filii eius a salute. et conterentur
importa. et non erit qui eruat. Cui
messem famelicus comedit. et ipsum
rapiet armatus. et bibent sitientes
diuitias eius. Nihil uirtus sine causa
fit. et de humo non orietur dolor.
Homo ad laborem nascitur. et auis
ad uolandum. Quam obrem ego deprecabor
dominum. et ad deum ponam eloquium
meum. qui facit magna et inscrutabi
lia et mirabilia absque numero. Qui
dat pluuiam super faciem terre. et
irrigat aquis uniuersa. Qui ponit
humiles in sublimi. et merentes eri
git sospitate. Qui dissipat cogitati
ones malignorum. ne possint imple
re manus eorum quae ceperant. Qui ap
prehendit sapientes in astutia eorum.
et consilium prauorum dissipat. Per diem

irruet sup eos nix. Tempe quo fue-
runt dissipati. pibunt. & ut mealue-
runt. soluentur de loco suo. Inuolunt
sunt semite gressuū eorū. ambula-
bunt inuaciuū & pibunt. . 111 .

Considerate semitas the-
man. itinera saba. & expec-
tate paulisp. Confusi sunt. q̄a spe-
raui. Venerunt quoq; usq; ad me. &
pudore coopti sunt. Hunc uenisti.
& modo uidentes plagam meā. ti-
metis. Nunquid dixi afferte. mihi
& de substantia ur̄a donate. mihi.
uel liberate. me. de manu hostis. &
de manu robustoz. eruite. me. Do-
cete. me. & ego tacebo. & siquid for-
te. ignorauī. instruite. me. Quare
detraxistis sermonib; ueritatis.
cum ē uobis nullus sit qui possit
arguere. me. Ad increpandū tantū
eloquia concumatus. & inuentum
uerba p̄fertis. Sup pupillū ur̄u-
tis. & subuertere. nitimur. amōi-
ur̄m. ueruntam̄ quod cepistis. ex-
plete. Prebete. autem. & uidete.
an mentiar. Respondete. obsecro
absq; contentione. & loquentes
id quod iustum est. iudicate. &
non inuenietis. in lingua. mea. in-
quitatem. nec in faucib; meis. stul-

Mina p̄sonabit. . 1 .
MILLITIA est uita ho-
minis sup tram. & sicut dies mer-

cenariū dies eius. Sicut seruus desi-
derat umbrā. & sic mercennari p̄sto-
latur. sine operis sui. sic & ego ha-
bui menses uacuos. & noctes labo-
riosas. enumerauī. Si dormiero.
dico quando consurgam. Et rursum
expectabo uespam. & replebor dolo-
ribus usq; ad tenebras. Induta est ca-
ro mea putredine. & sordibus pul-
ueris. cutis mea aruit. & contracta
est. Dies mei uelociter transierunt.
quam atterente. tela succiditur. &
consumpta sunt absq; uila spe. Me-
mento quia uentus est uita mea. &
non reuertetur oculus meus ut uide-
at bona. nec aspiciat me. uisus ho-
minis. Oculi tui in me. & non sub-
sistam. . 11 .

Sicut consumitur nubes.
& p̄transit. sic qui descendit ad
inferos. non ascendet. nec reuertet
ultra in domū suā. neq; cognoscet
eum ampli' locus eius. Quia p̄pter
& ego non paream ori meo. loquar
in tribulatione. spē mei. confabula-
bor eū amaritudine anime mee.
Nunquid mare sum ego aut cetus.
quia circumdedisti me carcere. Si
dixero. quia consolabitur me lectus
meus. & reuelabor loquens mecum in
stratu meo. terrebis me p̄somnia.
& p̄uisiones horrore. coneu-
tes. Quam obrem elegit suspen-
dium

anima mea: & mortē ossa mea. Despau:
nequaquā ultra uiuam. Parce michi:
nihil enim sunt dies mei. Quid ē ho
mo. quia magnificas eum: aut quia
ponis eum erga cor tuū. Visitas eum
diluculo: & subito p̄bas illum. Usq; q̄
non pareis michi. nec dimittis me: ut
glutiā saluā meā. Peccaui: quid faci
am tibi o custos hominū. Quare me
posuisti contrariū tibi: & factus sum
michi metip̄si grauis. Cur non tollis
peccatū meū: & quare n̄ auferis iniqui
tatē meā. Ecce nunc in puluere dor
miā: & si mane me quesieris non sub

Respondens baldath siutes di
xit. Usq; quo loqueris talia: & spiritus
multiplex sermonis oris tui. Nunquid
d̄s supplantat iudiciū: & omp̄s sub
uertit quod iustum est. Etiam si fili
i tui peccauerunt ei: & dimisit eos in
manu iniquitatis sue: tu tam si dilu
culo confurrexeris ad d̄nm. & omnipo
tentē fueris deprecatus: si mundus &
rectus inceseris. statim euulabit ad
te: & peccatū reddet habitaculum ui
stite tue: intantū ut p̄ora tua fue
rint parua. & nouissima tua multi
plicantur n̄ minus. Introga enī generati
onem p̄stinam: & diligenter inue
stiga patrum memoriā. Hesterni
q̄p̄ pe sum: & ignoram quō sic
umbra dies n̄ri sunt sup̄ terram:

& ipsi docebunt te. loquentur tibi:
& de corde suo p̄ferent eloquia.
Nunquid uirescere potest scirpus.
absq; humore: aut crescit cactum
sine aqua. Cum adhuc sit inflore:
nec carpatur manu: ante om̄s her
bas arefuit. Sic uis omnium qui obli
uiscunt d̄m: & spes ypocrite p̄bit.
Non ei placebit uecordia sua: & sicut
tela aranearū fiducia eius. Innitetur
super domū suā & non stabit: sicut
erit eam & n̄ consurget. Et uictus
uidetur anquam ueniat sol: & mor
tu suo germen eius egredietur. Sup
aceruū peccatū radices eius densa
buntur: & inter lapides comorabit.
Si absorberit eum de loco suo ne
gabit eum: & dicet non noui te.
Hec est enim letitia uis eius: ut rur
sum de terra alii germinant. D̄s n̄
piciet simplicē. nec porriget manū
malignis: donec impleatur risu os
tuum: & labia tua uibulo. Qui odert
te induentur confusione: & taber
naculū impiorū non subsistet.

RLECTIO PRIMA;
RESPONDENS IOB
ait. Vere scio quod
ita sit: & qd̄ non iustificetur homo
compositus d̄o. Si uoluerit conten
dere cū eo: non poterit ei respon
dere unū p̄ mille. Sapiens est cor
de: & fortis robore. Quis restitit

ea: & pacem habuit. Qui transtu-
lit montes: & nescierunt hii quo-
subuertit in furore suo. Qui com-
mouit terram de loco suo: & colum-
ne eius concutientur. Qui precepit so-
li & non oritur: & stellas claudit
quasi sub signaculo. Qui extendit
celos suos: & graditur super fluctus
maris. Qui facit arcturum & orio-
na & hyadas & interiora austru.
Qui facit magna & incomprehensi-
bilia: & mirabilia quorum non est nu-
merus. Si uenerit ad me non uide-
bo: si abierit non intelligam eum.
Si repente introget quis respon-
debit ei: uel quis dicere potest.

Deur ita facis. . . . .
Deus cui resistere uix nemo
potest: & sub quo curuantur: qui
portant orbem. Quantus ergo sum
ego qui respondeam ei: & loquar
uerbis meis cum eo. Qui etiam si ha-
buero quippiam iustum non respon-
debo. sed meum iudicem deprecabor:
& cum inuocantem me exaudierit:
non credo quod audierit uocem meam.
In turbine enim conteret me: & mul-
tiplicabit uulnera mea: etiam sine
causa non cecedit requiescere spiritum
meum: & implet me amaritudinibus.
Si fortitudo queritur: robustissimus
est. Si equitas iudicii: nemo pro me
audet testimonium dicere. Si iusti-

ficare me uoluerit: os meum condem-
nabit me. Si innocentem ostendero:
prauum me comprobabit: etiam si sim-
plex fuero. hoc ipsum ignorabit
anima mea: & tenebit me uite mee.
Unum est quod locutus sum: & innocen-
tem & impium ipse consumet. Si fla-
gellat occidat semel: & non de pe-

Terris innocentium rideat. . . . .
Terra data est in manu impiorum:
iustitiam iudicium eius operit.
Quod si non ille est: quis ergo est?
Dies mei uelociore fuerunt cursore:
fugerunt & non uiderunt bonum.
Pertransierunt quasi naues poma por-
tantes: sicut aquila uolans ad escam.
Cum dixerit nequaquam ita loquar: com-
muto faciem meam: & dolore torqueor.
Verebar omnia opera mea: sciens quod
non parceres delinquenti. Si autem
& sic impius sum: quare frustra la-
borauimus. Si lotus fuero quasi aquis
niuis: & fulserint uelud mundissimi
me manus mee: tam sordibus in-
tingues me: & abominabuntur me
uestimenta mea. Neque enim uiro qui
similis mei est respondebo: nec qui
mecum in iudicio exequo possit au-
diri. Non est qui utrumque ualeat ar-
guere: & ponere manum suam in ambo-
bus. Auferat a me uirgam suam: & pa-
uor eius non me tectat. Loquar
& non timebo eum: neque enim possum

pta apud cogitationes diuitū parata
ad tempus statimū. . . . .

Habundant tabernacula pre-
donum. q̄ audacter puo-
cant d̄m. cū ipse dederit om̄a in
manib; eorum. Humilū introga-
uimenta q̄ docebunt te. q̄ uola-
tilia celi. q̄ indicabunt tibi. Loq̄-
re terre. q̄ respondebit tibi. q̄
narrabunt pisces maris. Quis ig-
norat. qd̄ om̄a hec manus d̄m fecer-
it. In eui manu. anima om̄is ui-
uentis. q̄ sp̄s uniuerse carnis ho-
minis. Nonne auris uerba diudi-
cant. q̄ fauces comedentis sapore.
In antiquis est sapientia. q̄ in mul-
to tempe prudentia. Apud ipsum
est sapientia q̄ fortitudo. ipse ha-
bet consiliū q̄ intelligentiam.
Si destruerit. nemo est qui edificet.
q̄ si incluserit hominē. nullus ē
qui aperiat. Si continuerit aquas.
om̄a siccabunt. q̄ si emiserit eas.
subuertent terram. Apud ipsū est
fortitudo q̄ sapientia. ipse nouit
q̄ decipientē. q̄ eum q̄ decipitur.

Adducet consiliarios. . . . .
institutum finē. q̄ iudices
instuporem. Balteum regū dissol-
uet. q̄ p̄tingit fune renes eorum.
Ducit sacerdotes in glorios. q̄ op-
timates sup̄lamat. comitans la-
bium ueracū. q̄ doctrinam senum

aufertens. Effundit d̄s despectionem
sup̄ principes. eos qui opp̄si fuerant
releuans. Qui reuelat profunda de te-
nebris. q̄ p̄ducat in lucē umbram
mortis. Qui multiplicat gentes q̄
p̄dit eas. q̄ subuersas in integrū re-
stituit. Qui immutat cor principū
populi terre. q̄ decipit eos. ut fru-
stra incedant p̄ inuū. Palpabunt
quasi in tenebris q̄ non in luce. q̄
errare eos faciet quasi ebrios. . . . .

Ecce om̄a q̄ uidit oculus m̄s.
q̄ audiuit auris mea. q̄ in-
telleri singula scdm̄ scientiam
uīam. q̄ ego noui. nec inferior uī-
sum. s; ad omnipotentē loquar. q̄
disputare cū d̄o cupio. prius uos
ostendens fabricatores mendaciū. q̄
cultores p̄uersorū dogmatū. atq;
utram taceretis. ut putaremini eē
sapientes. Audite ergo correptio-
nes meas. q̄ iudiciorū labiorū meorū
attendite. Nunquid d̄s indiget uīo
m̄datio. ut p̄ illo loquamini dolos.
Nunquid faciem eius accipitis. q̄ p̄
d̄o iudicare nitimini. Aut placebit
ei quē celari nihil potest. aut de-
cipietur ut homo uīl fraudulen-
tū s. . . . .

Ipse uos arguet. qm̄ in abscondito
faciem ei accipitis. Statim ut se
comouerit turbabit uos. q̄ terror
eius uruet sup̄ uos. Memoria uīa

nec confurget de somno suo. . II.

Quis mihi hoc tribuat ut in inferno ptegas me. & abscondas me donec ptranserat furor tuus. & constituas mihi tempus in quo recorderis mei. Putas ne mortuus homo rursus uiuat. Cunctis diebus quibus nunc mitto. expecto donec ueniat immutatio mea. Vocabis me. & ego respondebo tibi. operi manuum tuarum porriges dexteram. Tu quidem gressus meos dinumerasti. sed parcus peccatis meis. Signasti quasi in sacco delicta mea. sed curasti iniquitatem meam. Mons cadens defluet. & saxum transfertur de loco suo. lapides excauant aque. & aluuione paulatim terra consumitur. Et homines ergo similiter pdes. Roborasti eum paululum. ut impetu ptransiret. Inmutabis faciem eius. & emittes eum. Siue nobiles fuerint filii eius. siue ignobiles non intelliget. At tamen caro eius dum uiuit dolebit. & anima illius

Respondens elisab themanites dixit. Nunquid sapiens respondebit quasi iumentum loquens. & implebit ardore stomachum suum. Arguis uerbis eum. qui non est equalis tui. & loqueris quod tibi non

expedit. Quantum inter est. euacuasti timorem. & tulisti preces coram domino. Docuit enim iniquitas tua os tuum. & imitatus lingua blasphemantium. Condemnabit te os tuum & non ego. & labia tua respondebunt tibi. Nunquid primus homo tu natus es. & ante colles formatus. Nunquid consilium dei audisti. & inferior te erit eius sapientia. Quid nosti. quod ignoremus. Quid intelligis. quod nesciamus. Et senes & antiqui sunt in nobis. multo uetustiores quam patres tui. Nunquid grande est. ut consoletur te deus. Sed uerba tua praua hoc prohibent. Quid te eleuat cor tuum. & quasi magna cogitans attonitos habes oculos. Quid timet contra dominum spiritus tuus. ut pferas de ore tuo huiusmodi sermones. Quid est homo ut immaculatus sit. & ut iustus appareat. natus de muliere. Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis. & celi non sunt mundi in conspectu eius. quanto magis ab hominabilis & inutilis homo. qui bibit quasi aquam iniquitatem.

DLECTIO PRIMA.
IXIT elisab themanites ad iob. Ostenda tibi audi me. quod uidi narrabo tibi. Sapientes confitentur & non abscondent patres suos. quibus solus data

est terra. & non transibit alienus sup
eos. Cunctis dieb; suis impius supbit.
& numerus annor; incertus est ty
rannidis eius. Sonitus terroris semp
in aurib; illius. & cum pax sit. ille
semp insidias suspicatur. Non cre
dit quod reuerti possit de tenebris
ad lucem. circumspiciens undiq;
gladiū. Cum se mouerit ad queren
dum panem. nouit quod paratus
sit in manu eius tenebrarū dies. Ter
rebit eum tribulatio & angustia
uallabit eum. sicut regem qui pa
ratur ad p̄lium. Terrendit enī ad
uersum d̄m manū suā. & contra
omnipotentem roboratus est. .11.

Cucurrit aduersum eū erecto
collo. & pingui ceruice
armatus est. Operuit faciem eius
crassitudo. & de laterib; eius arui
na dependet. Habtabit in euuita
tib; desolatis & in domib; desertis.
que intumulos sunt redacte. Non
ditabitur nec p̄seuerabit substan
tia eius. nec mittet in terram radicē
suam. Non recedet de tenebris ra
mos eius. arefaciet flamma & aufe
retur spū oris sui. Non credat fru
stra errore deceptus. quod aliquo
p̄cio redimendū sit. Ante quam di
es eius impleant p̄bit. & manus
eius arefcent. Ledetur quasi uinea
in p̄mo flore bottus eius. & quasi

oliua p̄ciens florem suū. Congre
gatio enī ypocrite sterilis. & ignis
deuorabit tabernacula eor;. qui
munera libenter accipiunt. Conce
pit dolorem. & peperit iniquitatem.
& uterus eius p̄parat dolos. .111.

Respondens iob dixit.
Audiui frequēt
talia. Consolatores onerosi om̄s
uos estis. Nunquid habebunt fi
nem uerba uentosa. aut aliquid
tibi molestum est si loquaris.
Poteram & ego similia ur̄i loqui.
atq; utinā esset anima ur̄a pani
ma mea. & consolarem ego uos ser
monibus. & mouerē caput meū
sup uos. Roborare uos ore meo.
& mouerē labia quasi parcens uo
bis. Sed quid agam. Si locutus
fuero non quiescit dolor meus.
& si tacuero non recedet a me.
Nunc autē opp̄ssit me dolor m̄s.
& in nubiliū redacti sunt om̄s ar
tus mei. Ruge mee testimoniu
dicunt contra me. & suscitatur
falsiloquus aduersus faciē meā.
contradicens m̄. Colligit furore
suū in me. & cōminans mihi in
sternuit contra me dentes suos
hostis meus. terribilib; oculis me
intutus est. Aperuerunt sup me
ora sua exp̄biantes. p̄cusserunt
maxillā meā. satiati sunt penis

est. Cunctis dieb; suis impius supbit.
Numerus annor; incertus est ty
rannidis eius. Sonitus terroris semp
in aurib; illius. & cum pax sit. ille
semp insidias suspicatur. Non cre
dit quod reuerti possit de tenebris
ad lucem. circumspiciens undiq;
gladiū. Cum se mouerit ad queren
dum panem. nouit quod paratus
sit in manu eius tenebrarū dies. Ter
rebit eum tribulatio & angustia
uallabit eum. sicut regem qui pa
ratur ad p̄lium. Terrendit enī ad
uersum d̄m manū suā. & contra
omnipotentem roboratus est. .11.
Cucurrit aduersum eū erecto
collo. & pingui ceruice
armatus est. Operuit faciem eius
crassitudo. & de laterib; eius arui
na dependet. Habtabit in euuita
tib; desolatis & in domib; desertis.
que intumulos sunt redacte. Non
ditabitur nec p̄seuerabit substan
tia eius. nec mittet in terram radicē
suam. Non recedet de tenebris ra
mos eius. arefaciet flamma & aufe
retur spū oris sui. Non credat fru
stra errore deceptus. quod aliquo
p̄cio redimendū sit. Ante quam di
es eius impleant p̄bit. & manus
eius arefcent. Ledetur quasi uinea
in p̄mo flore bottus eius. & quasi
oliua p̄ciens florem suū. Congre
gatio enī ypocrite sterilis. & ignis
deuorabit tabernacula eor;. qui
munera libenter accipiunt. Conce
pit dolorem. & peperit iniquitatem.
& uterus eius p̄parat dolos. .111.
Respondens iob dixit.
Audiui frequēt
talia. Consolatores onerosi om̄s
uos estis. Nunquid habebunt fi
nem uerba uentosa. aut aliquid
tibi molestum est si loquaris.
Poteram & ego similia ur̄i loqui.
atq; utinā esset anima ur̄a pani
ma mea. & consolarem ego uos ser
monibus. & mouerē caput meū
sup uos. Roborare uos ore meo.
& mouerē labia quasi parcens uo
bis. Sed quid agam. Si locutus
fuero non quiescit dolor meus.
& si tacuero non recedet a me.
Nunc autē opp̄ssit me dolor m̄s.
& in nubiliū redacti sunt om̄s ar
tus mei. Ruge mee testimoniu
dicunt contra me. & suscitatur
falsiloquus aduersus faciē meā.
contradicens m̄. Colligit furore
suū in me. & cōminans mihi in
sternuit contra me dentes suos
hostis meus. terribilib; oculis me
intutus est. Aperuerunt sup me
ora sua exp̄biantes. p̄cusserunt
maxillā meā. satiati sunt penis

meis. Conclufit me d's apud iniquū.
q' manib; impioꝝ me tradidit.

DLECTIO PRIMA;
DIXIT Iob ad eliphaz
themaniten. Ego ille quōda
opulentus. repente contritus sum.
tenuit ceruicem meā. confregit me.
q' posuit me quasi signum. Cir
cumdedit me lanceis suis. conuul
nerauit lumbos meos. non peperit
q' effudit intiam uiscera mea. Con
cidit me uulnere sup uulnus. ur
ruit in me quasi gýgas. Saccum
consuit sup cutem meā. q'
operuit meā carnē cinere. Faci
es mea intumuit fletu. q' palpe
bre mee caligauerunt. Hec passus
sum ab sq; iniquitate manus mee.
eū haberem mundas addm pces.
Terra ne operias sanguinē meū.
neq; inueniat locū uite latendi
clamor meus. Ecce in celo enī te
stis ms. q' confessus meus in excel
sis. Verbosi amici mei. addm stul

Vlat oculus meus. . . . .
tinam sic iudicet' uir eū
dō. quom iudicatur filius homi
nis cum collega suo. Ecce enim
breues anni transierunt. q' sem
tam pquā non reuertar ambulo.
Spē meus attenuabitur. dies mei
breuiabunt. q' solum in sup est
sepulchrū. Non peccaui. q' ma

martitudinib; moratur' oculus meus.
Libera me dñe q' pone me iuxta te.
q' cui' uis manus pugnet contra
me. Cor eoꝝ longe fecisti. adisci
plina. q' p'pterea non exaltabunt.
Predam pollicetur sociis. q' oculi
filioꝝ eius deficient. Posuit me qua
si in puerbū uulgi. q' exemplū su
um coram eis. Hunc autem deridet
me iuniores tempe. quoz non di
gnabar patres ponere eū canib;

Cgregis mei. . . . .
caligauit ab indignatione
oculus meus. q' membra mea qua
si in nihilū redacta sunt. Stupebat
iusti sup hoc. q' innocens contra
ypocritā suscitabit. q' tenebit iust
uiam suā. q' mundis manib; addit
fortitudinem. Igitur uos om̄s con
uertimini q' uentis. q' non inueniā
in uobis ullum sa pientē. Dies
mei transierunt. cogitationes mee
dissipate sunt. torquentes cor meū.
Noctem uertterunt indiem. q' rur
sum post tenebras spero lucem. Si
sustinuero infernus domus mea ē.
in tenebris stitau lectulū meū. Pu
tredini dixi pater meus es. mater
mea q' soror mea uerub'. Vbi est
ergo nunc p'stolatio mea. q' patien
tiam meā quis cōsiderat. In pfun
dissimū infernū descendent om̄a
mea. Putas ne saltē ibi erit reqes m.

latrones eius. q̄ fecerunt sibi uia p̄me.
q̄ obsederunt in gyro tabernaculum
meū. fratres meos longe fecit a me.
q̄ nota mei quasi alieni recesserunt
a me. Derelinquet me p̄p̄inqui mei.
q̄ qui me nouerant. obliti s̄ mei.

RLECTIO PRIMA.
RESPONDENS

Sophar naamathites
dixit. Idcirco cogitationes mee ua
rie succedunt sibi. q̄ mens induer
sa rapitur. Doctrinam qua me arguis
audiam. q̄ sp̄c̄ intelligentie mee re
spondebit mihi. Hoc scio a p̄inci
pio. ex quo positus est homo super
terra. quod laus impiorū breuis sit.
q̄ gaudium hypocrite ad instar
puncti. Si ascenderit in celū sup̄bia
eius. q̄ caput eius nubes tetigerit.
quasi sterquiliniū in fine p̄detur.
q̄ qui eum uiderant dicent. Vbi
est. Velut somniū auolans non
inuenietur. transiet sicut uisio
nocturna. Oculi qui eum uiderat
non uidebit. neq̄ ultra intuebitur

Feum locus suus. . . .
uū eius atterentur egestate.
q̄ manus illius. reddent ei dolore
suū. Ossa eius implebuntur uicis
adolescentie eius. q̄ cum eo in pul
uere dormient. Cum enī dulce fu
erit more eius malū. abscondet
illud sub lingua ei. Parcet illi q̄ n̄

derelinquet illud. q̄ helabit in gut
ture suo. Lanis eius in gutture illi.
uertetur infel aspidum intrinsecus.
Diuitias quas deuorauit euomet.
q̄ de uentre illius extrahet eas d̄s.
Caput aspidum suget. occidit eū
lingua uipere. Non uideat riuulos
fluminis. torrentes mellis q̄ butiri.
Luet que fecit om̄a. nec tam consu
metur. iuxta multitudinem adin
uentionū suarū. sic q̄ sustinebit.
quō constringens nudauit paupes.
domū rapuit q̄ non edificauit eam.
nec est satiatus uenter eius. . . .

Cum habuerit que cupierat.
possidere non poterit. Non
remansit de cibo eius. q̄ p̄pterea ni
hil p̄manebit de bonis eius. Cū sati
atus fuerit. ardebitur. estuabit. q̄ om
nis dolor irruet in eū. Utinā imple
atur uenter eius. ut emittat in eum
iram furoris sui. q̄ pluat sup̄ illum
bellum suū. Fugiet arma ferrea.
q̄ irruet in arcū ereū. eductus q̄
egrediens de uagina sua. q̄ fulgu
rans in amaritudine sua. uadent
q̄ uenient sup̄ eum horribiles. om̄s
tenebre abscondite sunt in occultis
eius. Deuorabit eum ignis. qui n̄
succendit. affliget reuet in tabnaculo
suo. Reuelabunt celi iniquitate
ei. q̄ t̄ra c̄surget aduersus eū. Aper
tum erit germen domus illius.

dm docuit. q̄ ab omni peccato absti-
nere.

111

Gitur cū captiuitatē deuenisset.
cum uxore sua q̄ filio in ciuitatem
niniue. cū omni tribu sua. q̄ om-
nes ederent ex cibis gentiliū. iste
custodiuit animā suā. q̄ nūq̄m
contaminat' est in eis eorū. Et q̄m
memor fuit dñi in toto corde suo.
dedit illi d̄s grām in conspectu
salmanasar regis. q̄ dedit ei po-
testatem quocūq; uellet ire. ha-
bens libertatem quecūq; facere
uoluisset. P̄gebat ergo pomnes
qui erant in captiuitate. q̄ moni-
ta salutis dabat eis. Cū autē ue-
nisset in ager ciuitatem medor.
q̄ ex his quib' honoratus fuerat
a rege. habuisset decem talenta
argenti. q̄ cū multa turba gene-
ris sui gabelum egentem uideret.
qui erat ex tribu eius. sub cyrogra-
pho dedit illi memoratū pondus

argenti. 1111.

Post multū uero tempus.
mortuo salmanasar rege. cū reg-
naret sennecharib filius ei' pro.
q̄ filios isrl' exosos haberet in co-
spectu suo. tobias p̄gebat pom-
nem cognationem suā. q̄ consola-
batur eos. diuidebatq; unicuiq;
put' poterat de facultatib; suis.
esurientes alēbat. nudisq; uestim

ta p̄bebat. q̄ mortuis atq; occisis se-
pulturam sollicitus exhibebat.

Oemq; cū reuersus fuisset rex
sennecharib. fugiens a iudea
plagam quam circa eum d̄s fecerat
p̄pter blasphemiam suā. q̄ uatius
multos occideret ex filiis isrl'. tobi-
as sepeliebat corpa eorū. At ubi nun-
tiatū est regi. iussit eum occidi. q̄
tulit omnē substantiam eius. Tobi-
as uero cū filio suo q̄ cū uxore fugi-
ens nudus latuit. quia multi dilige-
bant eum. Post dies uero quadragin-
ta q̄nq; occiderunt regem filiū ipsi'.
q̄ reuersus est tobias ad domū suā.
omnisq; facultas eius restituta ē ei.
Post hec uero cū esset dies festus
dñi. q̄ factum esset prandiū bonū
in domo tobis. dixit filio suo. Vade
addue aliquos de tribu nrā. timentes
dñm. ut epulentur nobiscum. VI.

Cumq; abisset. reuersus
nuntiat. unū ex filiis isrl'
uigilatum. iacere in platea. Statimq;
exiens de accubitu suo. relinquent
prandiū. ieiunius puenit ad corpus.
tollensq; illud portauit ad domū
suā occulte. ut dum sol occubisset.
caute sepeliret eum. Cumq; occultas-
set corpus. manducauit panem cū
luctu q̄ tremore. memorans illū
sermonē. quē dixit dñs p̄amos
p̄pham. Dies festi ur̄i. conuertent.

tua. & non ambulauim' sincerit' corā
te. Et nunc dñe scdm uoluntatem
tuā fac mecum. & p̄cipe in pace reci
pi sp̄m meū. Expediit enī mihi mo

Eri magis quam uiuere. **111.**
Eādē die contigit. ut sara
filia raguel. in ciuitate medoz. ut
& ipsa audiret imperiū. ab una
ex ancillis patris sui. quō tradita
fuerat septem uiris. & demoniū
nomine asmo deus
occiderat eos. mox ut ingressi fu
issent ad illam. Cigo cum p̄ culpa
sua increparet puellā. respondit
ei dicens. Amplius non uideamus
exte filiū aut filiam sup̄ terrā. in
terfecte uirōz tuoz. Nunquid & me
occidere uis. sicut etiam occidisti
septē uirōs. Ad hanc uocem p̄re
insup̄iori cubiculo domus sue.
& tribus diebus ac t̄bus noctib' non
manducauit neq; bibit. sed in ora
tione p̄sistens. & lacrimis de p̄ca
batur dñm. ut ab isto imperio
liberaret eam. factum ē autem
tercio die. dum completeret oratio
nem. benedicens dñm dixit. Bene
dictum ē nomen tuū d̄s patrum
uirōz. qui cū uatus fueris miām
facies. & uitem. pote tribulati
onis peccata dimittis. hīs qui
inuocant te. Tu autem.

L E C T I O P R I M A

ORABAT DEUA
sarra dicens. Peto dñe.
ut de uinculo imperiū hui' absol
uas me. aut certe desup̄ terram
eripias me. Tu scis dñe quia nunq̄
concupui uirum. & mundam
seruauī animā meā. ab omī concu
piscencia. Nunquā cū ludentib;
miscui me. neq; cū his qui inle
uitate ambulant. participē me
p̄bui. Virū autē cū timore tuo
non cū libidine mea. consensi su
scipe. Aut & ego fui illis indig
na. aut illi mihi forsitan digni
non fuerunt. quia forsitan uro
alio conseruasti me. Non est enim
inhominis potestate consiliū tuū.
hoc autē p̄certo habet omnis qui
colit te. quia uita eius si in p̄ba
tione fuerit. coronabit'. Si autē
in tribulatione fuerit liberabitur.
& si in correptione fuerit. ad mi
sericordiā tuā uenire licebit. Non
enim delectaris in p̄ditionib' nris.
quia post tempestatē tranquillū
facis. & post lacrimationē & fle
tum exultationem infundis. Sit
nom̄ tuū d̄s. benedictū in sc̄la. **111.**
In illo tempe exaudite sunt p̄ces
amborū. in conspectu glorie sum
mi dī. & missus est angel' dñi.
sc̄s raphael. ut curaret eos ambo.
quoz uno tempe sunt orationes

in conspectu dñi recitatis. Igitur cum
tobias putaret orationem suā exaudi
ti. ut mori potuisset. uocauit ad se
tobiam filiū suū. dixitq; ei. Audi fi
li mi uerba oris mei. q̄ ea in corde
tuo. quasi fundamenta construe. Cū
acceperit d̄s animā meā. corpus
meū sepeli. q̄ honorē habebis ma
tti tue. omnib; dieb; uite eius. Me
mor enī esse debes. que q̄ quanta
picula passa sit ppter te in utero
suo. Cum autē q̄ ipsa compleue
rit tempus uite sue. sepelies eam

O circa me. .111.
omnibus dieb; uite tue in
mente habeto dñm. q̄ caue ne qñ
do peccato consentias. q̄ p̄termit
tas dñi nri. Ex substantia tua fac
elemosinam. q̄ noli auertere faci
em tuā ab ullo paupe. Ita enim
fiet. ut nec ate auertatur facies
dñi. Quomodo potueris. ita esto
misericors. Si multū tibi fuerit.
habundantē tribue. Si exiguum
fuerit. etiam exiguū libenter im
ptare stude. Premiū enī tibi bo
num thesaurizas indie necessita
tis. qm̄ elemosina ab omni peccato
q̄ a morte liberat. q̄ non patiet
animā ire in tenebras. fiducia
magna erit coram summo dō ele
mosina. omnib; facientib; eam.
Attende tibi fili mi ab omni forni

catione. q̄ p̄ter uxorem tuā. nun
quā patiaris crimen scire. Supbi
am nunquā intuo sensu aut intuo
uerbo dominari p̄mittas. In ipsa
autem intū sumpsit om̄is p̄ditio.

LECTIO PRIMA. I X I T T O B I A S

O filio suo. Quicūq; tibi
aliquid opatus fuerit. statim mer
cedem ei restitue. q̄ merces mer
cenariū tui apud
te omnino non maneat. Quod
ab alio odis fieri tibi. inde ne al
teri aliquando tu facias. Panem
tuū cum esurentibus q̄ egenis
comede. q̄ de uestimentis tuis nu
dos tege. Panem tuū q̄ uinū sup
sepulturam iusti constitue. q̄ no
li ex eo manducare q̄ bibere cum
peccatorib;. Consiliū semp̄ asapien
te p̄quire. Omni tempore benedic
dñm. q̄ pete ab eo ut uias tuas di
rigat. q̄ om̄a consilia tua in ipso
p̄maneat. .11.

Indico etiam tibi fili mi. dedisse
me decem talenta argenti. dum
infantulus esses gabelo in rages
ciuitate medox. q̄ cyro graphum
eius apud me habeo. q̄ idō p̄q̄re
quomodo ad eum puenias. q̄ re
cipias ab eo supra memoratum
pondus argenti. q̄ restituas ei
cyro graphum suū. Noli timere

filii mi' pauperem quidem uitam geri
mus. sed multa bona habebimus si
timuerim' dñm. & recesserim' ab omni
peccato. & fecerimus bene. Tunc
tobias respondit patri suo & dixit.
Omnia quecumq; p̄cepisti m' faciam
pater. Quomodo autē hanc pe-
cuniam inquitā ignoro. Ille me
nescit. & ego illum ignoro. quod
signum dabo ei. Sed neq; uiam
p̄quam p̄gatur' illuc. aliquando
cognoui. Tunc pater respondit
illi & dixit. Cyrographum illius
quidem penes me habeo. quod
dum illi ostenderit. statim restitui-
et. Sed p̄ge nunc & inquire ti-
bi aliquem uirū. qui eat tecum
salua mercede sua. dum adhuc
uiuo. ut recipias eam. .111.

Tunc egressus tobias. inue-
nit stantē iuuenem splendidū
p̄cinctū. & quasi paratū ad am-
bulandū. Et ignorans qd̄ angls
dñm eet. salutauit eum & dixit.
Vnde te habemus bone iuuenis.
At ille respondit. Ex filiis israhel.
Et tobias dixit ei. Nosti uia. que
ducit in regione medoz. Cui di-
xit. Noui. & omnia itinera eius fre-
quenter ambulau. & mansi ap̄
gabelū frēm nr̄m qui moratur
in urbe ciuitate medoz. que po-
sita est in monte exbathanis. Cui

tobias ait. Sustine me obsecro. donec
hec ipsa mittam patri meo. Tunc
ingressus tobias indicauit uniuersa
hec patri suo. Sup̄ que ammiratus
pater. rogat ut introiret ad eum.
Ingressus itaq; salutauit eū & dixit.
Gaudiū tibi semp sit. Et tobias ait.
Quale gaudiū mihi erit. qui in te-
nebris sedeo. & lumen celi non ui-
deo. Cui iuuenis ait. Forti animo
esto. in primo ē ut ad o cureris.

L E C T I O . 1 .
D I X I T A N G E L O
tobias. Nunquid pote-
ris p̄ducere filiū meū. ad gabelū
in urbe ciuitate medoz. Et cū re-
dieris. restitua tibi mercedē tuam.
Et dixit ei angelus. Ego ducā & re-
ducam eum ad te. Cui tobias respon-
dit. Rogo te. indica mihi de qua
domo. aut de qua tribu estu. Cui
raphael angelus dixit. Genus que-
ris mercennariū. an ipsum mercen-
nariū qui cū filio tuo eat. Sed ne
forte soluetum te reddam. ego sū
abharas ananie magni filius. Et
tobias respondit. Ex magno gene-
re estu. Sed peto ne nascaris. quod
uoluerim scire genus tuū. Dixit
autē illi angelus. Ecce sanū ducam.
& sanum tibi reducam filiū tuū.
Respondens autē tobias dixit.
Bene ambuletis. & sit dñs in itinere

illos occidit. Timeo ergo ne forte
q̄ mihi hec euentiant. q̄ cū sim uni
cus parentib; meis. deponam senec
tatem illoꝝ cum t̄stina ad inferos.

Tunc angelus raphael .ii.
dixit ei. Audi me. q̄ ostendā tibi.
qui sunt quib; p̄ualere potest de
moniu. Tu nanq; qui coniugium
ita suscipiunt. ut d̄m a se q̄ a sua
mente excludant q̄ sue libidini
ita uacent. sicut equus q̄ mulus.
in quib; non est intellectus. habet
potestatem demoniu super eos.
Tu autē cū accepis eam ingressus
cubiculu p̄ tres dies continens esto
ab ea. q̄ nihil aliud nisi orationib;
uacabis cū ea. Ipsa autē nocte.
incenso iecore piscis. fugabitur
demoniu. Secūda uero nocte. in
copulatione scōꝝ patarcharu ad
mitteris. Tercia autē nocte. be
nedictionem consequeris. ut filii
eruobis in colomes pereentur.
Transacta autē tertia nocte. acci
pies uirginem cū timore d̄ni. amo
re filioꝝ magis quā libidinis duc
tus. ut in semine abrahe benedic
tionem in filiis consequaris. .iii.
Ingressi sunt ad raguelem. q̄ susce
pit eos raguelem cū gaudio. intuenq;
tobiam raguelem dixit anne uxori
sue. Quam similis est iuuenis
iste consobriuo meo. Et cum hec

dixisset ait. Unde estis iuuenes fr̄s
mei. At illi dixerunt. Gtribu nep
talim sumus. exceptiuitate nimue.
Dixitq; illis raguelem. Hostis tobiam
fratrem meū. Qui dixerunt. Noui
mus. Cumq; multa bona loqueret
de eo. dixit anglis ad raguelem. Tob
as de quo interrogas pater hui est.
Et misit se raguelem cū lacrimis. q̄ oscu
latus est eum. q̄ plorans sup collum
eius dixit. Benedictio sit tibi fili
mi. quia bonus q̄ optimi uiri filius es.
Et anna uxor eius. q̄ sara filia ipsoꝝ
lacrimate sunt. Postquam autē lo
cuti sunt. p̄cepit raguelem occidi arie
tem. q̄ parare conuiuui. Cumq; hor
taretur discumbere eos ad prandiu.
tobias dixit. Hic ego hodie non
manducabo neq; bibam. nisi prius
petitionem meā confirmes. q̄ p̄mit
tas m̄ dare saram filiā tuā. Quo au
dito uerbo raguelem expauit. sciens.
quid euenerit illis septem uiris. q̄
timere cepit. ne forte q̄ huic simi
liter accideret. **DOM. IIII. OFEN**

**SIS SEPTIMO. INCIPIT
LIBER IUDITH. I.**

AR FAX AT ITAQ;
rex medoz subiugaue
rat multas gentes.
imperio suo. q̄ ip
se edificauit ciuitatem potentissi
mam. quam appellauit egbatha

cum his que exeretib; sufficerent eo-
piose. Boum quoq; armenta. gre-
gesq; ouiu. quoz non erat numer.
frumentum ex omni syria intransitu
suo parari constituit. Auru uero &
argentu de domo regis assumpsit
mutu nimis. & pfectus est ipse.
& omis exercitus cum quadrigis &
equitibus & sagittariis. qui coope-
runtur faciem terre si ad oculis.

Cumq; ptransisset
fines assyrioz. uenit ad ma-
gnos montes ange qui sunt a sinu
firo cilicie. Ascenditq; omnia castel-
la eoz. & obtinuit omnem muniti-
onem. Effregit autem ciuitate opi-
natissimam melothi. pdauitq; om-
nes filios tharsi. & filios isihel.
qui erant contra faciem deserti. &
adaustrum terre celeon. Et tran-
sit eufraten & uenit ad mesopo-
tamiā. & fregit omis ciuitates ex-
celsas que erant ibi a torrente
mambre. usq; quo pueniat ad
mare. Et occupauit omis terminos
eius a cilicia usq; ad fines iafeth.
qui sunt ad austrum. abduxitq;
omis filios madian. ad pdauit om-
nem locupletationem eoz. omisq;
resistentes sibi occidit in ore gla-
di. v. 1.

Post hec ascendit in campos
damasci in diebus messis. & succen-

dit omnia sata. omisq; arbores ac uine-
as fecit incidere. & cecidit tumor
illius sup omis inhabitantes terram.
Tunc miserunt legatos suos uniuersa-
rum urbium & puinciarum reges ac
principes. syrie scilicet & mesopo-
tamie. & syrie sobal. & lybie atq;
cilicie. Qui uementes ad holoser-
nem dixerunt. Desinat indignatio
tua circa nos. Melius est enim ut
uiuantes seruiamus nabucho dono-
sor regi magno. & subditi simus
tibi. quam morientes cum interitu
nostro. ipsi seruitutis nostre dampna

Opatiamini. v. 11.
omnis ciuitas nostra. omnisq;
possessio. omis colles. & montes &
campi. armenta boum. greges ouiu.
captiarumq; equoz cameloz q; & uni-
uersaq; facultates nostre atq; familie
in conspectu tuo sunt. Sint omnia
sub lege tua. Nos etiam & filii nostri.
serui tui sumus. Veni nobis pacifice
dominus. & utere seruitutis nostris. sic pia-
cuerit tibi. Tunc descendit de
montibus cum equitibus in uirtute ma-
gna. & obtinuit omnem ciuitatem
& omnem inhabitantem terram. De
uniuersis autem urbibus assumpsit
sibi auxilios uiros. fortes & elec-
tos ad bellum. tantusq; metus p-
uincis illis incubuit. ut uniuersa
rum urbium habitatores. principes

q̄ honorati simul cū populis exiret
in obuiā ueniēti. exipientes eum
cū coronis q̄ lampadib; ducentes
choros intybiis q̄ tympanis. Nec
ista tamen facientes ferocitate eius
pectoris mitigare potuerunt. Nam
q̄ ciuitates eoz destruxit. q̄ lucos

Peorum exeidit.
recepit illi nabuchodonosor
rex. ut om̄s deos terre extirparet.
uidelicet ut ipse solus d̄s diceret.
Ab his nationibus. que potuisset
holofernes potentia subuigare.
P̄transiens autē syriam sobal. q̄ om̄
nem apamiā. om̄neq; mesopota
miā. uenit ad idumeos in terra ga
baa. accepitq; ciuitates eorū q̄ sedit
ibi p̄ triginta dies. in quib; diebus
adunare p̄cepit uniuersum exerci
tum uirtutis sue. Tunc audientes
hec filiū isrl̄. qui habitabant in terra
iuda. timuerunt ualde a facie eius.
Tremor etiam q̄ horror inuasit sen
sus eoz. ne hoc faceret hierlm̄ q̄
templo d̄ni. quod fecerat ceteris
ciuitatib; q̄ templis earum. q̄ mi
serunt in om̄ne samariā p̄ uentū
usq; hiericho. q̄ p̄ occupauerunt
om̄s uertices montū q̄ muris cir
cū dederunt uicos suos. q̄ con
gregauerunt frumenta im̄prepara
tionem pugne. Tu autē d̄ne.

SA CERDO S eliachim
scripsit ad uniuersos qui
erant contra helidrelon. que est con
tra faciem campi magni iuxta do
thaim. q̄ uniuersis p̄ quos transit
esse poterat. ut obtinerent ascens
montū. p̄ quos uia esse potuerat
adhierlm̄. ut illic custodirent ubi
angustum iter eē poterat inter
montes. Et fecerunt filiū isrl̄. scdm̄
quod constituerat eis sacerdos do
mini heliachim. Et clamauit om̄s
populus ad d̄m̄ instantia mag
na. q̄ humiliauerunt animas suas
ieiuniis ipsi q̄ mulieres eoz. q̄ in
duerunt se sacerdotes eilicis. q̄
infantes p̄ stauerunt contra facie
templi d̄ni. q̄ altare d̄ni operuer
e ilicio. Et clamauerunt ad d̄m̄ is
rahel unanimit̄. ne darentur in
p̄dam infantes eoz q̄ uxores eoz
in diuisionem. q̄ ciuitates eoz in ex
tremū. q̄ sc̄a eoz in pollutiones.

Tunc heliachim sa
cerdos d̄ni magnus cir
cūiit om̄ne isrl̄. allocutusq; est
eos dicens. Sedote qm̄ exaudiuit
d̄ns p̄ces ur̄as. si manentes p̄manē
ritis ieiuniis q̄ orationib; in c̄spe
tu d̄ni. Meniores estote moȳsi ser
ui d̄ni q̄ amalech confidentē in uir
tute sua q̄ in potentia sua q̄ in ex
erctu suo q̄ clipeis suis q̄ incur

tabus suis & iniquitatibus suis. non infer-
to pugnando. sed precibus suis oran-
do deiecit. Sic erunt uniuersi ho-
stes israhel. si perseuerauerint in hoc opere
quod cepistis. Adhanc igitur exhor-
tationem eius. deprecantes dominum. perma-
nebant in conspectu domini. ita ut etiam
hii qui holocausta domino offerebant.
peruncti culicibus offerrent sacrificia
domino. & erat ei in super capita eorum. &
extoto corde suo omnes orabant dominum.
ut uisitaret populum suum israhel.
Humiliatum est holoferni principi
multitudo assyriorum. quod filii israhel se
prepararent ac montium itinera con-
clusissent. & furore nimio exar-
sit iracundia magna. Vocauitque
omnes principes moab & duces am-
mon. & dixit eis. Dicite mihi quis
sit iste populus qui montana obsi-
det. aut que & quales & quantae
sint ciuitates eorum. que etiam sit uir-
tus eorum. aut que sit multitudo eorum.
uel quis rex multitudo eorum. Quare
per omnibus qui habitant in orien-
te contempserunt me. & non
erierunt in obuiam nobis ut susce-
perent nos cum pace.

Quone arthior dux omnium
filiorum ammon. respondens
ait. Si digneris audire domine meus
dicam ueritatem in conspectu tuo
de populo isto qui in montanis

habitat. & non egredietur falsum
ex ore meo. Populus iste expro-
me chaldeorum est. Hic primus in meso-
potamia habitauit. quoniam noluerunt
sequi deos patrum suorum qui erant in
terris chaldeorum. Deserentes itaque ce-
rimonias patrum suorum que in multi-
tudo deorum erant. unum deum celi
coluerunt. Qui & precepit eis. ut
exirent inde & habitarent in char-
tan. Cumque operuisset omnem terram
fames. descenderunt in egyptum.
Ilicque pannos quadringentos sic
multiplicati sunt. ut dinumerari
eorum non possit exercitus. Cumque gra-
uasset eos rex egypti. atque in edifica-
tionibus urbium suarum in luto & latere
subiugasset eos. clamauerunt ad
deum suum. & percussit totam terram
egypti plagis uariis. Cumque eiecisset
eos a se egyptum. & cessaret pla-
ga ab eis. & iterum uellent eos
capere. & ad suum seruitium reuocare.
fugientibus his deus celi mare ape-
ruit. ut hinc inde aquae quasi mu-
ri solidarentur. & isti pede sicco
fundum maris perambulando tran-
sirent. In quo loco dum innume-
rabilis exercitus egyptiorum eos perse-
queretur. ita aquis cooptus est.
ut non remaneret uel unus qui-
dem qui factum posteris nunti-
aret.

fernes uehement̄ dixit adachior.
Quo pphetasti nobis dicens quod
gens isrl̄ defendatur a dō suo. ut
ostendam tibi. quia non est d̄s
nisi nabucho donosor. cum percus-
serimus eos om̄s sicut hominem u-
num. tunc & ipse cum illis gladio
assyrioz interibus. & omnis isrl̄
p̄ditione disperat. & p̄habis qm̄
nabucho donosor. d̄ns sit uniuers̄
se terre. tuncq; gladius militie
mee transiet platera tua. & con-
fixus cades inter uulneratos isrl̄.

Quod non respiciabis ultra donec ex-
t̄mineris cum illis. *lect. 1.*

O Ixit Holofer-
nes adachior. Si p̄phetiā
tuā ueram existimas non
concidat uultus tuus. & pallor
qui faciem tuā obtinuit abscedat
āte. si uerba mea hec putas imple-
ri non posse. Ut autē noueris q̄a
simul cum illis hec experieris. ec-
ce ex hac hora. illoꝝ p̄p̄to sociabe-
ris. ut dum dignas mei gladii
penas excepunt. ipse simul ultio
ni subiaceas. Tunc holofernes p̄-
cepit seruis suis. ut comprehende-
rent achior. & ducerent eum in
bethuliam. & traderent eū in ma-
nus filioꝝ isrl̄. Et accipientes eū
serui holofernis. p̄fecti sunt p̄
camnestria. Sed cum appropin-

quassent admontana. exierunt con-
tra eos fundibularii. Illi autē di-
uertentes a latere montis. ligauerunt
achior ad arborem manibus. & pedibus.
& sic uinctum de restibus dimise-
runt eum. & reuersi sunt ad d̄num
suū. *. 11.*

Porro filii isrl̄ descendentes
de bethulia uenerunt ad eum. Quē
soluentes duxerunt ad bethuliam.
atq; in medio populo illum statu-
entes. p̄cunctati sunt quid rerum
esset. quod illum uinctū assyrii re-
liquissent. Indieb; illis erant illic
p̄ncipes. obias filius nucha. de tribu
simeon. & charni qui & gothoniel.
In medio itaq; senioꝝ & inconspec-
tu omnium. achior dixit omnia que
locutus fuerat ipse ab holoferne
inrogatus. & qualiter populus
holofernus uoluisset p̄pter hoc uer-
bum interficere eum. & quēadmo-
dum ipse holofernes. uatus uis-
sit eum israhelitis. hac de causa tra-
di. ut dum uinceret filios isrl̄. tē
etiam ipsum achior diuersis uibe-
at supplicis interire. p̄pter hoc
quod dixisset. d̄s celi defensor
eorum est. *. 111.*

Cum uniuersa achior ex-
posuisset. omnis populus cecidit
in faciem adorantes. & comuni
lāmatione. & fletu uniuersae

pone pone custodes fontium ut non
hauriant ex eis. et sine gladio interficiant
eos. uel certe fatigati tradent
ciuitatem suam. quam ciuitatem putant
montibus positam superare non posse.

Et placuerunt uerba. **III.**

Hec coram holoferne et coram
omnibus satellitibus suis. et constitu-
it per gyrum centenarios. per singu-
los fontes. Cumque ista custodia
per dies uiginti fuisset expleta.
defecerunt cisterne. et collectio-
nes aquarum omnibus inhabitantibus
bethuliam. ita ut non esset intra
ciuitatem unde satiarentur uel
una die. quomodo admissura daretur
populis aqua cotidie. Tunc ad
obnam congregati omnes uiri femi-
neque iuuenes et paruuli. simul
omnes una uoce dixerunt. Iudicet
deus inter nos et te. quoniam fecisti in nos
mala. nolens loqui pacifice cum
assyriis. et propter hoc uendidit
nos deus in manibus eorum. et ideo non
est qui adiuuet. cum persterna-
mur ante oculos eorum insiti
et perditione magna. Et nunc
congregate uniuersos qui mei-
uitate sunt ut sponte nos tra-
damus omnes populi holoferne.
Melius est enim ut captiui bene-
dicamus dominum uiuentes quam
moriamur et simus obprobrium

omni carni. cum uideamus uxores
nstras. et infantes nostros mori ante oculos
nostros. **LECT. 7.**

ET FACTUM EST
cum audisset populi uer-
ba iudith uidua. que erat
filia merari. filii idox. filii ioseph.
filii obie. filii elai. filii lannor.
filii zedeon. filii raphoum. filii achi-
tob. filii melchie. filii enan. filii
nathanie. filii salathiel. filii syme-
on. filii ruben. et uir eius fuit ma-
nases. qui mortuus est indies mes-
sis bordarie. Intra . . . . . bat enim
super alligantes manipulos in cam-
po. et uenit estus super caput eius.
et mortuus est in bethulia ciuita-
te sua. et sepultus est illic cum pa-
tribus suis. Erat enim iudith relic-
ta eius uidua. iam annis tribus et
mensibus sex. Et in superioribus domus
sue fecit sibi secretum cubiculum.
in quo cum puellis suis clausa mora-
batur. et habens super lumbos suos
cilicium. ieiunabat omnibus diebus
uite sue propter sabbata et neome-
niam et festa domus israel. Erat
enim eleganti aspectu nimis. Cui
uir suus reliquerat diuitias mul-
tas. et familiam copiosam. ac posses-
siones. armentis bouum. et gregibus
ouium plenas. Et erat hec in omnibus
famosissima. quomodo timebat deum

Iualde: nec erat qui loqueret de illa
uerbum malum. . . . . 11.
Iudith cū audisset quō obias pmississet
quod transacto quinto die trade-
ret ciuitatem: misit ad p̄sputeros
chabri & charmin: & uenerunt
ad illam. & dixit illis. Quid est
hoc uerbum in quo consensit obias:
ut traderet ciuitatem assyriis:
si intra quinque dies non uenerit
uobis salus adiutorum? Et qui
estis uos: qui temptatis dñm?
Non est iste sermo qui misericordiam
puocet: sed potius qui irā
excitet: & furorem accendat. Po-
sistis uos tempus misericordie do-
mini: & in arbitriū ur̄m diem con-
stituitis ei. Sed quia patiens ē dñs
in hoc ipso peniteamus: et indul-
gentiam eius lacrimis postulem̄.
Non enim quasi homo dñs sic con-
demnabitur: neq; sicut filius ho-
minis ad iracundiā inflamabitur:
Et ideo humiliem̄ illi animas nr̄as:
& in sp̄u humilitatis & contrito
constituti: & humiliato seruien-
tes illi dicamus flentes dño: ut
secūm uoluntatem suā sic faciat
nobiscū misericordiam suā: ut sicut cō-
turbatum est cor nr̄m in superbia
eorum: ita etiā de nr̄a humilita-
te gloriemur. . . . . 111.
Et dixerunt illi obias & p̄bri:

Hunc ora p̄ nobis: qm̄ mulier sc̄a
es & timens dñm. Et dixit illis iu-
dith. Sicut quod loqui potui:
si eē cognossetis: ita qd̄ facere:
disposui p̄bate si ex dō est: & ora-
te: ut firmū faciat dñs consilium
meū. Stabitis uos ad portā nocte
ista: & ego exeam cū abra mea:
& orate: ut sicut dixistis: in diebus
quinque respiciat dñs ppl̄m suū
isrl̄. Vos autē nolo ut seruitem̄
ni actum meū: & usq; dñm renun-
tiam uobis: nihil aliud fiat: nisi
oratio p̄ me ad dñm dñm nr̄m. Et
dixit ad eam obias princeps iudee:
Hade in pace: & dñs sit tecum in
uitione inimicorū nr̄orū. Et reuer-
tentes abierunt. Quibus absceden-
tibus: iudith ingressa est oratori-
um suū: & induens se cilicio: po-
suit cinerem sup̄ caput suū: et
p̄sternens se dño: clamauit ad
dñm. Factum est autem cū ces-
sasset clamare: a dño surrexit
de loco quo iacebat p̄strata do-
mino: uocauitq; abram suā: &
descendens in domū suā: abstu-
lit a se ciliciū: & exiit se uesti-
mento uiduatis sue: & lauit
corpus suū: & unxit se myrro
optimo: & discriminauit crinē
capitis sui: & imposuit mitrā
sup̄ caput suū: & induit se.

Handwritten marginal notes in red and black ink, partially visible on the right edge of the page.

uestimtis iocunditatis sue: induitq;
scandalia pedibus suis: assumpsitq;
dextrariola q' lilia q' in aureas q' anu-
los: q' omnibus ornamentis suis or-
nauit se. **Dom. s. mensis septem-**

bris: que' cingit eo anno. quo domi-
dies tangit. e. uel. v. litteram.

Incepit liber Hester. lect. i.

ADIBUS ASUPRI. QUI
regnavit ab india usq; ethiopiam.
sup' centum uiginti septem puin-
cias: quando sedit in solio regni
sui. susa ciuitas regni eius exordi-
um fuit. Tercio igitur anno impii
sui fecit grande conuiuui cunctis
pncipibus q' pueris suis forassi-
mus psarum. q' medoz inclitis.
q' pfectis puinciaru coram se: ut
ostenderet diuitias glorie regni
sui. ac magnitudinē atq; iactan-
tiam potentie sue. multo tempe:
centum uidelicet q' octoginta

C diebus. **Tu. .ii.**
cumq; impletem² dies co-
uiuui. inuitauit omnē populū.
qui inuentus est in suis. a maxi-
mo usq; ad minimū. q' septem
diebus iussit conuiuui pparari.
in uestibulo horti q' nemoris: qd
regio cultu q' manu consitu erat.
Et pendebant ex omni parte tem-
pora aerii coloris. q' carpasini. et
iacinctu. sustentata funibus

bislinis atq; purpureis: qui eburne-
is circulis inserti erant. q' colum-
nis marmoreis fulciebant. Lectu-
li quoq; aurei q' argentei. sup' pau-
mentū sinaragdino. q' pario stratu
lapide. dispositi erant. quod mira-
uarietate pictura decorabat. Bi-
bebant autem qui inuitati erant
aureis poculis. q' aliis atq; aliis ua-
sis. cibi inferebantur. **iii.**

Quinum ut magnificentia
regia dignum erat. ha-
bundant' q' p'cipuū ponebatur:
nec erat qui nolentes cogeret ad
bibendum. sed sic rex statuerat.
p'ponens mensis singulis de prin-
cipibus suis: ut sumeret unusq;sq;
quod uellet. Vasthi quoq; regina
fecit conuiuui feminaru in pala-
tio. ubi rex asuerus manere con-
sueuerat. Itaq; die septimo cum
rex eet hilarior. q' post nimiam
potationem incaluisset mero. pre-
cepit mauman. q' bahatha. q' ar-
bona. q' bagatha. q' abgatha. et
harath. q' charcas. septem eunuchi.
qui in conspectu eius ministrabat.
ut introducerent reginā uasthi.
coram rege. posito sup' capite eius
diademate. et ostenderet cunctis
populis q' pncipibus illi' pulchri-
tudinē. Erat enim pulchra ualde.
Que' renuit. q' ad reg' imperiu

placuerit. ipsa regnet puasth.
Placuit sermo regi. q̄ ita ut sug-
Egesserant iussit fieri. VII.
tat uir iudeus insusit cui-
tate uocabulo mardocheus. filius
iur. filiū semei. filiū cis. de stirpe
gemini. qui translatus fuerat de
hierlm. eo tempe. quo iechoniam
regem iuda nabuchodonosor rex
babyloni transulerat. qui fuit
nutrici sue fratris sui edisse. que
altero nomine hester uocabatur.
q̄ utrumq; parentem amiserat.
pulehra nimis q̄ decora facie. mor-
tuisq; patre eius ac matre mardo-
cheus sibi eam adoptauit infiliam.
Cumq; prebuisset regis imperiū
q̄ iuxta mandata illius multe uir-
gines pulchre adducerent susam.
q̄ egeo eunuchis traderent. he-
ster quoq; inter ceteras puellas.
ei tradita est. ut seruaretur in nu-
mero feminariū. Que placuit ei.
q̄ inuenit grām in conspectu illi.
ut acceleraret mundū muliebre.
q̄ traderet ei partes suas. q̄ septē
puellas speciosissimas de domo
regis. q̄ tam ipsam quā pedisse
quas eius ornaret atq; excoleret.

Noluit hester VIII.
indicare pplm q̄ patriā
suā. Mardocheus enim p̄cepit.
ut de hac re omnino reticeret.

Qui deambulabat cotidie ante uesti-
bulum domus. in qua electe uirgi-
nes seruabant. curam agens salu-
tis hester. q̄ seire uolens quid ei
acciderit. Cum autē uenisset tem-
pus singularum p̄ordinem puellarū
ut intarent ad regem. expletis om-
nibus que ad cultum muliebre p̄ti-
nebant. mensis duodecim uertebat.
ita dum tarat ut sex menses oleo un-
guerentur mutino. q̄ alius sex qui-
busdam pigmentis q̄ aromatibus
uterentur. Inredientesq; ad regē
queqd postulassent adornatiū p̄ti-
nent accipiebant. q̄ ut eis placue-
rat composite de trachimo femina-
rū. ad regis cubiculū transiebant.
q̄ que intrauerat uespe. egredie-
batur mane. atq; inde in secundas
edes deducebant. que sub manu
sasagahi eunuchi erant. qui con-
cubitus regis p̄sidebat. nec habe-
bat potestatem ad regem ultra
redeundi. nisi uoluisset rex. et
eam uenire iussisset ex nomine.

ELECTIO. I.
HOLY T O T E M
pore p̄ordinem instabat
dies. quod hester sua abiahel
fratris mardochei. quam sibi ad-
optauerat infiliam. intare de-
beret ad regem. Que non quasi-
uit muliebre cultum. s; que

ret. uatus est ualde. & p̄nihilō du-
xit. in unū mardocheū mittere
manus suas. Audierat enim quod
esset gentis iudee. magusq; uolu-
it omnē iudeorū qui erant in reg-
no asueri p̄dere nationem.

MENSA PRIMA
cui uocabulum est ni-
san. anno duodecimo regni asue-
ri. missa est fors in urnam. que
hebraice dicitur phur. coram a-
man quo die uel quo mense
gens iudeorū deberet interfici.
& exiit mensis duodecim. qui
uocatur adar. Dixitq; aman regi
asuerō. Est populus p̄ om̄s puin-
cias regni tui dispersus. & a se mu-
tuo separatus. nouis utens legib;
& ceremoniis. insup̄ & regis scita
contemnens. & optime nosti qd̄
non expediat regno tuo. ut in-
soleseat p̄licentiam. Si tibi pla-
cet decerne ut p̄eat. & decem
milia talentorū appendam archa-
riis gabe tue. Tuit ergo rex anu-
lum quo utebatur de manu sua.
& dedit eum aman filio amada-
thi de p̄genie agag. hosti iu-
deorū. Dixitq; ad eum. Argentum
qd̄ polliceris tuū sit. de popu-
loage qd̄ tibi placet. **II.**
ocati sunt scribe regis.

mensē primo nisan. tēia decima die
eiusdem mensis. & septum ē ut
iusserat aman. ad om̄s sarrapas re-
gis & iudices puinciarū. diuersa-
rumq; gentiū. ut queq; gens lege-
re poterat & audire. p̄ uarietate
linguarū. ex nomine regis asueri.
Et littere signate ipsius anulo.
missę sunt p̄ cursores regis. ad u-
niuersas puincias. ut occiderent
atq; delerent om̄s iudeos. a pue-
ro usq; ad senem. paruulos & mu-
lieres. uno die hoc est tēio deci-
mo die mensis duodecimi qui
uocatur adar. & bona eorū diri-
perent. Summa autē epistolarū
hec fuit. ut om̄s puincie scirent
& pararent se ad p̄dictam diem.
Et festinabant cursores qui missi
erant. & explere regis imperiū. Sta-
timq; insulis pependit edictum.
rege & aman celebrante conuiu-
um. cunctis iudeis qui in urbe
erant flentib; **III.**
ue cum audisset mardo-
cheus. scidit uesti-
menta sua. & indutus ē sacco. sp̄-
gens cinerem capiti. & in platea
medie ciuitatis uoce magna cla-
mauit. ostendens amaritudinem
animi sui. & hoc euulatu usq; ad
fores palatii gradient. Non em̄
erat licitum. indutum sacco. aulā

uestimentis. et stetit in atrio domus regis quod erat interius contra basilicam regis. At ille sedebat super solium suum in consistorio palatii contra ostium domus. Cumque uideret asuerus rex reginam stantem placuit oculis eius. et extendit contra eam uirgam auream quam tenebat manu. Que accedens osculata est summitatem uirge eius. Dixitque ad eam rex. Quid uis hester regina? Que est petitio tua? Etiam si dimidiam regni partem petieris. dabitur tibi. Hester respondit. III.

Si regi placet. obsecro ut uenias ad me hodie. et aman tecum ad conuiuium quod parauimus. Statimque rex. Vocate inquit cito aman. ut hester obediat uoluntati. Venere itaque rex et aman ad conuiuium. quod eis regina parauerat. Dixitque rex postquam uinum biberat habundanter. Quid petis ut detur tibi. et pro qua re postulas? Etiam si dimidiam partem regni mei petieris. impetrabis. Cui respondit hester. Petitio mea et preces iste sunt. Si ueni gratiam in conspectu regis. et si regi placet. ut det mihi quod postulo. et meam impleat petitionem. ueniat rex et aman ad conuiuium quod parauimus.

eis. et erat regi aperta uoluntate mea. Egredius est itaque aman illo die letus et alacer. Cumque uideret mardocheum sedentem ante fores palatii. et non solum non assurrexisse sibi. sed nec motum quidem de loco sessionis sue. indignatus est ualde. et dissimulata ira. reuersus est in domum suam. Conuocauit amicos ad se. et habes uxorem suam. et exposuit uisum magnitudinem diuitiarum suarum. filiorumque turbam. et quanta eum gloria super omnes principes et seruos suos rex eleuasset.

DOM. I. MENSIS OCTOBRI S.

Incipit primus liber Machabeorum. L. I.

FACTUM est postquam percussit alexander philippi macedo. qui primus regnauit in grecia. egressus de terra cethim. darium regem persarum et medorum constituit prelia multa. et omnium obtinuit munitiones. et interfecit reges terre. et pertransiit usque ad fines terre. et accepit spolia multitudinis gentium. et filuit terra in conspectu eius. Et congregauit uirtutem exercituum fortem nimis. et exaltatus est. et eleuatum est cor eius. et obtinuit regiones gentium. et tyrannos. et facti sunt tributum.